

Όσο με θάβουνε, εγώ θα φυτρώνω

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση του Πανελληνίου Σωματίου Θεάτρου Σκιών
Περίοδος Γ Τεύχος 75 Δεκέμβρης 2013

Δεκέμβριος 2013

Δευτέρα		2	9	16	23	30
Τρίτη		3	10	17	24	31
Τετάρτη		4	11	18	25	
Πέμπτη		5	12	19	26	
Παρασκευή		6	13	20	27	
Σάββατο		7	14	21	28	
Κυριακή	1	8	15	22	29	

Το Δ.Σ.
σας εύχεται
Καλές
γιορτές

Νέα
στήλη

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Στις 23 Νοέμβρη, πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση του Σωματίου μας.

Παραβρέθηκαν **23 μέλη** από τα **60 μέλη** μας. Υπήρξε, βέβαια, «ταμειακή» απαρτία, αλλά η έλλειψη συμμετοχής, για άλλη μια φορά, ήταν εμφανής.

Παρόλα αυτά, έγινε ένας εποικοδομητικός διάλογος και βγήκαν σημαντικά συμπεράσματα.

Στον προγραμματισμό, πέρα από τις θεσμοθετημένες δράσεις (συνέχιση και βελτίωση του ηλεκτρονικού περιοδικού «Ο Καραγκιόζης μας», συνέχιση των εργαστηρίων, πραγματοποίηση των 2 Φεστιβάλ) αποφασίστηκε και η πραγματοποίηση έκθεσης με φιγούρες, σκηνικά και εργαλεία Θεάτρου Σκιών στην Αθήνα, σε συνεργασία με τον όμιλο UNESCO Πειραιώς και νήσων, κατά το πρώτο δεκαήμερο του Απρίλη.

Επίσης, αποφασίστηκε το Δ.Σ., σε συνεργασία με το νεοεκλεγμένο Κ.Σ., να συνεχίσει τις επαφές με το Υπουργείο Πολιτισμού, με στόχο τη λειτουργία μιας μόνιμης θερινής σκηνής.

Από τις αρχαιρεσίες που επακολούθησαν: Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου εκλέχτηκε ο **Αντώνης Παντιώρας**, ο οποίος θα αντικαταστήσει τον αποχωρήσαντα στο εξωτερικό **Ταμία**, Πέτρο Γιωργανιό.

Νέος Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Εθνικής Σκηνής Θεάτρου Σκιών εκλέχτηκε ο Ηλίας Καρελλάς.

Για το νέο **Καλλιτεχνικό Συμβούλιο της Εθνικής Σκηνής Θεάτρου Σκιών** εκλέχτηκαν οι: Θωμάς Αγραφιώτης, Αργύρης Αθανασίου, Νίκος Αλεφραγκής, Πάνος Καπετανίδης, Δημήτρης Κωσιδάκης και Στράτος Πασχαλίδης.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ
ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΜΑΣ

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση του Πανελληνίου Σωματίου Θεάτρου Σκιών
Τζωρτζ 6 Αθήνα 106 77 Τεύχος 75 Δεκέμβρης 2013

Εξώφυλλο: Πάνος Καπετανίδης, Διόρθωση κειμένων: Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης
ΕΚΔΟΤΗΣ: Πάνος Β. Καπετανίδης Τηλέφωνο: 210 46 16 664

ΧΕΙΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Λογότυπο: Αλέξανδρος Αλιμπέρτης

«ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΕΝΟΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗ»

Νουβέλα βραβευθείσα από την «Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών»

Ι) «Ο Ήρωας Κατσαντώνης»

Ως ένας γνήσιος εκφραστής της διαχρονικής επαναστατικότητας του Καραγκιόζη, ανέκαθεν στηλίτευα τις κυβερνήσεις που, με τη μια ή την άλλη μορφή, κυβερνούσαν την Ελλάδα επί τριάντα χρόνια, μετά από τον Εμφύλιο Πόλεμο, οδηγώντας τελικά στην προδοσία και την τραγωδία της Κύπρου. Δεν είχα διστάσει, π.χ., να παρουσιάσω τον Καραγκιόζη μου με έξι δάχτυλα, προκειμένου να σατιρίσω το «θρύλο» του παλατιού ότι ο νεανίας Κωνσταντίνος ήταν «εξαδάχτυλος», σαν τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, οπότε, ανά πάσα στιγμή, ήταν πανέτοιμος να λευτερώσει την Πόλη και την Αγιά-Σοφιά. Δεν είχα αφήσει ασχολίαστη και την κυβέρνηση του «Γαργάλατα», μέσα από τον Καραγκιόζη και το θείο του τον Μπαρμπαγιώργο που, ως γνωστόν, είναι και γαλατάς στο επάγγελμα. Μετά το 1974 όμως, τις «δεξιώσεις» τις διαδέχτηκαν οι «αριστερώσεις»...

Στο μεταξύ, με καλούσε και πάλι ο κινηματογράφος και αυτήν τη φορά, μάλιστα, ως ηθοποιό. Ο Καραγκιόζης, όπως ήταν φυσικό, έμπλεκε και πάλι μέσα στα ποδάρια μου, καθώς το θέμα της ταινίας είχε, εκτός των άλλων, και αμιγώς караγκιόζικο ενδιαφέρον. Ήδη από το 1959, στην ταινία «Καραγκιόζης, ο αδικημένος της ζωής», με τον Κωτσόπουλο, είχα βοηθήσει με τις γνώσεις, τις συμβουλές, τα εργαλεία και τη φωνή μου. Ο Κωτσόπουλος είχε τον πρωταγωνιστικό ρόλο και είχε γράψει και το σενάριο, σύμφωνα με το οποίο, σε κάποια φάση, παρουσίαζε το έργο «Ο Μεγαλέξανδρος και το καταραμένο φίδι». Η συμμετοχή μου στο έργο αυτό ήταν αθόρυβη, αλλά ουσιαστική. Επρόκειτο, όμως, για ένα απλώς συμπαθές μελόδραμα και τίποτα παραπάνω.

Το νόημα του έργου ήταν ότι ο Καραγκιόζης πεθαίνει μετά από τον Εμφύλιο Πόλεμο και μαζί του πεθαίνουν και οι караγκιόζοπαίχτες. Ο Θάνατος Κωτσόπουλος, βεβαίως, ήταν ένας μεγάλος ηθοποιός. Από κοντά του, ο Βέγγος εξελίχθηκε στον Καραγκιόζη της κινηματογραφικής οθόνης, ενώ οι δύο σκηνοθέτες της ταινίας κάνανε, τότε, τα πρώτα τους βήματα και, σύντομα, εξελίχθηκαν σε επώνυμες μορφές του παλιού ελληνικού κινηματογράφου. Ο Βασίλης Γεωργιάδης έφτασε μέχρι τη διεκδίκηση των αμερικάνικων βραβείων του κινηματογράφου με τα «Κόκκινα Φανάρια» και με «Το χρώμα βάφτηκε κόκκινο», ενώ ο Ερρίκος Θαλασσινός σκηνοθέτησε πολλές ταινίες με πιο σπουδαία την ανατρεπτική κωμωδία «Ένας νομοταγής πολίτης», ένα φιλμ οξύτατης πολιτικής καταγγελίας και, κατ' εμέ, το κορυφαίο έργο του Σωτήρη Μουστάκα. Η ταινία του Θάνου Κωτσόπουλου βασιζόταν στο διήγημα του Γιάννη Βλαχογιάννη με τον τίτλο «Της τέχνης τα φαρμάκια», γύρω από τη ζωή του καλλιτέχνη Φούλια, ο

οποίος, ως όνομα, σαφώς και παρέπεμπε στον караγκιοζοπαίχτη Γιάννη Ρούλια. Ωστόσο, ανέμενα μια ακόμα καλύτερη κινηματογραφική ευκαιρία γύρω από τον ξυπόλυτο.

Και αυτή η μεγάλη ευκαιρία ήρθε το 1987, στα στερνά μου, από τον εκλεκτό σκηνοθέτη Λάκη Παπαστάθη και την ταινία του με τον τίτλο «Θεόφιλος». Το θέμα της ταινίας αυτής, όπως δήλωνε εύγλωπτα και ο τίτλος της, ήταν η ζωή και το έργο του λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου Χατζημιχαήλ από το νησί της Λέσβου. Το Θέατρο Σκιών περιορίστηκε σε μια σύντομη πεντάλεπτη παρουσίαση, αλλά με κομβική σημασία για την πορεία της ταινίας. Παρακολουθώντας μια παράσταση Καραγκιόζη με Αποθέωση, ο Θεόφιλος αποφασίζει να πετάξει οριστικά τα ευρωπαϊκά ενδύματα και να φορέσει τη φουστανέλα. Αυτό, όμως, που είχε μεγάλη σημασία, για μένα και κυρίως για την τέχνη μας, ήταν το θέμα και το περιεχόμενο αυτού του πεντάλεπτου αποσπάσματος:

Ο «Θεόφιλος» παρουσιάζει τον Καραγκιόζη στη μεγάλη του ακμή και χωρίς τις μελοδραματικές πινελιές της ταινίας του Κωτσόπουλου. Παρουσιάζεται, ειδικότερα, το τέλος της παράστασης του «Κατσαντώνη» με Αποθέωση, δηλαδή με το τράβηγμα του πανιού και με το ρεαλιστικό παίξιμο της τελικής σκηνής από πραγματικούς ηθοποιούς. Το πραγματικό μαρτύριο του Κατσαντώνη από τον Αλή Πασά, οι σκαλιστές φιγούρες, τα σκαλιστά σκηνικά, η παλιά μάντρα, τα κουστούμια της Αποθέωσης και η επιστράτευση των έμπειρων караγκιοζοπαιχτών, ήταν εγγυήσεις για την επιτυχία όχι μόνο της συγκεκριμένης σκηνής, αλλά και όλης της ταινίας. Ο Παπαστάθης, γνωστός από την τηλεοπτική εκπομπή «Παρασκήνιο», είχε αφιερώσει αρκετά από τα επεισόδια της ανωτέρω εκπομπής του στον Καραγκιόζη,

ενώ το ενδιαφέρον του για το λαϊκό πολιτισμό ήταν γνωστό και από την πιο παλιά ταινία του με τον τίτλο: «Τον καιρό των Ελλήνων». Το ρόλο του Θεόφιλου, στο ομώνυμο έργο, τον είχε αναλάβει ο ηθοποιός Δημήτρης Καταλειφός, ο οποίος σκαρφάλωσε στη μάντρα και άρχισε να παρακολουθεί (με αμείωτο ενδιαφέρον) ένα απόσπασμα από την εποχή των κλεφτών και των αρματολών, μια εποχή που θα τον εμπνέει για την υπόλοιπη ζωή του. Το έργο όδευε, τότε, προς τη σκηνή του μαρτυρίου:

- *Ορέ, Τούρκοι,*

βαστάτε τα άλογα! Ορέ λίγο να ξανασάνω, να χαιρετή, ορέ να χαιρετήσω ο μαύρος τα βουνά, ορέ να χαιρετήσω τα βουνά, ορέ και τις κοντοραχούλες, να αφήσω διά, ορέ να αφήσω διάτα ο μαύρος στα παιδιά! Εγώ πηγαίνω, παιδιά, τώρα για θάνατο!

- Άιντε, ορέ μπίρομ Κασκαντώνια, άιντε ορέ, προσκύνα! Προσκύνα, ορέ! Θα σε κάνω γενικό ντερβέναγα σε όλο το Ήπειρο και σε όλο το Θεσσαλία!

- Εάν προσκυνήσω εγώ, Αλή, θα προσκυνήσουν όλοι οι Έλληνες! Αυτό δεν γίνεται!

- Άιντε ορέ! Δεν θέλω να σε χαλάσω, ορέ!

- Ό,τι έχεις να κάνεις, Αλή, κάντο μιν ώρα αρχύτερα. Άιντε!

- Ποιανού μιλάς έτσι, ορέ χαϊντούτη! Κιοτή!

- Εσύ είσαι κιοτής, Αλή!

- Άιντε ορέ! Φέρτε τον στα βασανιστήρια! Ε, ορέ Κασκαντώνια!

- Άιντε μέσα, ορέ! Πογκίτ, ορέ μπεζεβέγκ! Πογιά, ορέ γκιαούρη!

- Θα σου τσακίσω τα κόκαλα, ορέ, και θα σε κάνω μπουκούνια! Δέστε τον, ορέ, το σκύλο! Δέστε τον! Άιντε, ορέ Κασκαντώνια! Τσακίστε του τα κόκαλα, ορέ, στο αμόνι!

- Έχετε γεια, ψηλά βουνά και σεις κοντοραχούλες και σεις Τζουμέρκα και Άγραφα, παλικαριών λημέρια! Αν δείτε τη γυναίκα μου, αν δείτε το παιδί μου, πες τους ότι με πιάσανε με προδοσιά, με δόλο, σαν το μωρό ξαρμάτωτο, στα σπάργανα δεμένο! Δεν με τρομάζει, Αλή Πασά, φωτιά, σφυρί, αμόνι! Σκοτώστε με, σκυλιά, τον ήρωα Κατσαντώνη!

- Τσιγγινέ! Τσακίστε του τα κόκαλα! Τσακίστε τον, ορέ, το σκύλο! Βαράτε του, ορέ! Ορέ, σκύλε Κασκαντώνια! Ένα «ωχ» δεν θα ακούσω, ορέ σκύλε! Μούγκριξε, ορέ, να χαρώ. Γιατί, ορέ Κασκαντώνια! Γιατί, ορέ, το κάνεις αυτό, ορέ σκύλε! Ορέ, Κασκαντώνια σκύλε! Βάρα τον, Τσιγγινέ!

Ξαφνικά, ένας φουστανελοφόρος από το κοινό πυροβολεί προς τη σκηνή, καθώς «η παράσταση δένεται πάντα με το κοινό», ρίχνοντας κάτω το βασανιστή Τσιγγινέ. Πρόκειται για ένα περιστατικό, το οποίο λέγεται ότι έχει σπέρματα αλήθειας και ότι δήθεν πράγματι συνέβη κάποτε, όπως έχω ξαναπεί. Ο Μάνθος Αθηναίος, ο Γιώργος Μαμάης και ο Σταμάτης Γενεράλης έδωσαν τον καλύτερό τους εαυτό, ενώ η βαριοπούλα με την οποία με «βασάνιζε» ο Γενεράλης, ήταν ψεύτικη και είχε επενδυθεί με αφρολέξ από τη μεριά που θα χτυπούσε το πόδι μου, για να μην πονέσω και τραυματιστώ πραγματικά. Ο πόνος, όμως, μετά από τα γυρίσματα αυτής της σκηνής, παραδόξως υφίστατο για αρκετές μέρες ακόμη. Έτσι

λοιπόν, αναγκάστηκε ο «Ήρωας Κατσαντώνης» να κάνει μια επίσκεψη στο ΚΑΤ. Και, ω του παραδόξου θαύματος! Οι ακτινογραφίες έδειξαν δυο κατάγματα. Κοίτα πράγματα! Ήμουν και πάλι ένας τραυματίας πολέμου! Αυτήν τη φορά, όμως, όχι σε μάχες κατά τα μέσα του 20ού αιώνα, αλλά σε μια ηρωική και ιστορική σκηνή προ της επανάστασης του 1821!

Του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

Στο επόμενο τεύχος: ΙΑ)
«Διαδοχή μέσω Λαμίας»

Ο Αλή-Πασάς και η Κυρά-Φροσύνη

**Ηρωικό έργο
σε τέσσερις πράξεις,
με τρεις αλλαγές
σκηνικών
και 25 φιγούρες**

ΠΡΑΞΗ ΤΕΤΑΡΤΗ
(Τελευταία)

*ΣΚΗΝΙΚΟ: Λίμνη στο πάτωμα της σκηνής. Αριστερά μια μικρή αποβάθρα και δεξιά μια βάρκα, στην οποία είναι μέσα ο Αλή και η Κυρά-Φροσύνη. Ο Αλή κάθεται στη μεριά της βάρκας που καταλήγει κοντά στην αποβάθρα.
ΦΩΤΙΣΜΟΣ: Κανονικός ΜΟΥΣΙΚΗ: Λυπητερή*

Σκηνή 1η

Αλή: Εδώ, λοιπόν, Φροσύνη, φτάσαμε στο τέλος!

Φροσύνη: Το βλέπω, ορέ Αλή!

Αλή: Έχεις ακόμα μια ευκαιρία Φροσύνη, είδες τι πάθανε οι άλλες;

Φροσύνη: Έπρεπε να τις αφήσεις, Αλή, να φύγουν. Δεν έπρεπε για ένα πείσμα σου να τις θανατώσεις και αυτές. Έκλεισες 16 σπίτια, βούτηξες στη λύπη και στη μοναξιά 16 άντρες και ποιος ξέρει πόσα αθώα παιδιά έμειναν ορφανά. Και όλα αυτά, γιατί ήθελες να ρίξεις στάχτη στα μάτια των Ελλήνων, για να μην ξεσηκωθούν για χάρη μου!

Αλή: Άστα τώρα αυτά και πες μου, κυρά μου! Θεσ να γίνεις γυναίκα μου, να διαφεντεύεις ολόκληρα τα Γιάννενα; Να κρεμάς και να ξεκρεμάς;

Φροσύνη: (Με αποφασιστικότητα) Όχι, Αλή! Να πας εσύ και τα αξιώματά σου στον αγύριστο!

Αλή: (Με οργή) Τότε, λοιπόν, ετοιμάσου να σε αγκαλιάσουν τα κρύα νερά της λίμνης! Γύρνα και πέσε μέσα στα νερά!

Φροσύνη: Γιατί δεν με σπρώχνεις εσύ, Αλή; Η μήπως δειλιάζεις; (Παύση) Μόνο στα λόγια, τελικά, είσαι γενναίος και αποφασιστικός! (Γυρνάει προς τη λίμνη) Θεέ μου! Αγάπησα! Αγάπησα ειλικρινά με όλη τη δύναμη της ψυχής μου! Δεν ζήτησα αξιώματα, ούτε φλουριά, μόνο το χτύπο της καρδιάς του να ακούω! Τι κι αν είναι Τούρκος και εγώ Ελληνίδα; Όλοι παιδιά σου είμαστε!

Αλή: Κόψε τα λόγια και πέσε μέσα, άτιμη! Ο Θεός σου δεν πρόκειται να σε λυπηθεί! Είσαι άπιστη και κακούργα! Πέσε στη λίμνη να τελειώνουμε!

Φροσύνη: Μεγαλοδύναμη! Μας έπλασες με τη δική σου τη σοφία και την πνοή σου μέσα μας, μας φύσηξες! Από εσένα τώρα, τον Πανάγαθο Μέγα Δημιουργό μου, ζητώ συγχώρεση και ετοιμάζομαι να έρθω μέσα στην αγκαλιά σου! Μην με κρίνεις αυστηρά, Θεέ μου!

Σκηνή 2η

(Τα φώτα αναβοσβήνουν. Η σκηνή κοκκινίζει. Ακούγεται εκκλησιαστικός ήχος και καθώς η Φροσύνη πάει να πέσει από την άκρη της βάρκας, ένας Άγγελος κατεβαίνει από τον ουρανό, την πιάνει και την ανεβάζει προς τον ουρανό)

Άγγελος: Συγχωρεμένη είσαι, Φροσύνη! Τίποτα δεν είναι πιο δυνατό από την Πίστη και για αυτό, ο Κύριος σε ανταμείβει! (Χάνονται στον ουρανό) Έλα στην αγκαλιά Του!

Αλή: *(Εκστασιασμένος)* Πο! Πο! Ορέ, τι σεϊτάν ήταν αυτό! Πού είναι, ορέ, η Φροσύνη; *(Πάει στην άκρη της βάρκας, κοιτάει, η βάρκα φεύγει από τη σκηνή και ο Αλή ωρύεται)* Όχι, ορέ! Με κέρδισε η Φροσύνη! Όχι, ορέ! Όχι! Όχι!

Καραγκιόζης: *(Από μακριά)* Έλα, Μοσχάρι, τρέχα να προλάβουμε! *(Μπαίνουν στην αποβάθρα)* Αμάν! Πού είναι όλοι τους;

Μουχτάρ: Όχι! Δυστυχία μου! Καραγκιόζη, δεν προλάβαμε! *(Φωνάζει)* Πάει η Φροσύνη μου! Πάει ο Άγγελός μου!

Καραγκιόζης: Έλα τώρα, ρε Μουχτάρ! Έλα και συγκινούμαι και εγώ!

Μουχτάρ: Καραγκιόζη, δεν καταλαβαίνεις! Η Φροσύνη ήταν τα πάντα για μένα! Ο ήλιος και το φεγγάρι μου! Ο λόγος της ύπαρξής μου! *(Πάει να φύγει)*

Καραγκιόζης: Πού πας, Μουχτάρ;

Μουχτάρ: Να λογαριαστώ με τον πατέρα μου! *(Φεύγει)*

Σκηνή 3η

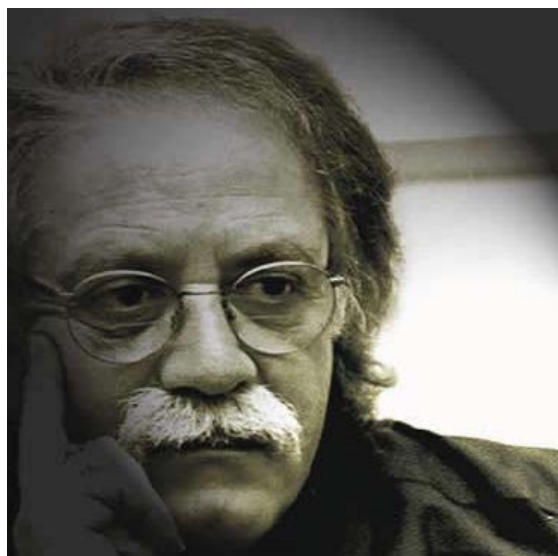
Καραγκιόζης: Αυτό είναι, λοιπόν, η αγάπη; Η ανιδιοτελής αγάπη; Να είναι ο ένας για τον άλλον στις καλές και στις άσχημες στιγμές μαζί; Τι κι αν ο ένας είναι Τούρκος Οθωμανός και η άλλη Ελληνοπούλα; Τι και αν ο ένας πιστεύει στον Αλλάχ και η άλλη στον καλό μας Θεούλη; Δεν έχει σημασία ούτε το χρώμα, ούτε η γλώσσα, ούτε τίποτα άλλο, αγαπημένοι μου φίλοι! Μακάρι αυτό ο Αλή να το είχε καταλάβει και να μην είχε πάρει στο λαιμό του τόσες αθώες ψυχές! Εδώ, φίλοι μου αγαπημένοι, η ιστορία μας έφτασε στο τέλος της! Σας ευχαριστούμε που μας παρακολουθήσατε! Γεια σας! Γεια σας και χαρά σας, μέχρι τα σπίτια σας!!!

(Φεύγει από τη σκηνή, χορεύοντας χασαποσέρβικο)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Πέθανε ο κορυφαίος εικαστικός Τίτος Πετράκης

Ένας από τους κορυφαίους εικαστικούς της Κρήτης, ο **Τίτος Πετράκης**, άφησε πρόσφατα την τελευταία του πνοή σε ηλικία 67 χρονών, βυθίζοντας στο πένθος την καλλιτεχνική κοινότητα αλλά και όλους αυτούς που τον είχαν γνωρίσει.

Ο Τίτος Πετράκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο το 1946, σπούδασε Ηλεκτρονικός Μηχανικός και το 1972 εργάστηκε στην Ολυμπιακή Αεροπορία, επί 28 χρόνια. Παράλληλα με την εργασία του, ασχολήθηκε και με τον αθλητισμό, τη μουσική και τη φιλοσοφία. Επέστρεψε στο Ηράκλειο, όπου δίδαξε, στο εργαστήριο του, την τέχνη και τη φιλοσοφία της δισδιάστατης κοπιδιαστής χαρακτηριστικής, καθώς και τον τρόπο δημιουργίας και κατασκευής του εικαστικού ψηφιδωτού. Ο ίδιος δημιούργησε, με τη δική του εικαστική αντίληψη, το προσωπικό του στίλ: **«Τη φιγούρα κόντρα στο φως»**.

Μάλιστα, το τελευταίο διάστημα ασχολήθηκε παράλληλα και με το αντίθετο της σκιερής σιλουέτας, το φως και το χρώμα, για την κατασκευή των, ιδιαίτερης μορφής και τεχνικής, εντυπωσιακών ψηφιδωτών του, ενώ στα σαράντα χρόνια της καλλιτεχνικής του πορείας, έχει πολλές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις, με κυριότερες την έκθεσή του στο Ναυτίλο, το 1988, με θέμα: «Φιγούρες και θέματα από το Παγκόσμιο Θέατρο Σκιών», την έκθεσή του στην γκαλερί Δεσμός, το 2000, με θέμα: «Η γοητεία των αντιθέσεων» και τη συμμετοχή του με τη συλλογή «Άγγελοι και αγάπη» στην 6η Διεθνή Μπιενάλε εικονογράφησης, που έγινε τον Μάιο του 2001, στην γκαλερί PROGRESS του Βελιγραδίου, στην οποία εκπροσώπησε την Ελλάδα.

Τον Δεκέμβριο του 2005, με ομόφωνη απόφαση του, το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ηρακλείου ενέκρινε την έκδοση του βιβλίου του «Ελληνικό Θέατρο Σκιών» σε 1000 αριθμημένα αντίτυπα.

Το 2009, κυκλοφόρησε το βιβλίο του «Ο Καραγκιόζης, η Κοκκινোসκουφίτσα και ο Κατηραμένος Λύκος», σε κοινή προσπάθεια με την Ειρήνη Κριτωτάκη. Παράλληλα, για τις ανάγκες της Διεύθυνσης τουριστικής προβολής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηρακλείου, φιλοτέχνησε με τη μέθοδο της ανάγλυφης χρυσοτυπίας, το Μινωικό «Κυβιστή», τον «Δαίδαλο και Ίκαρο», το «Διάπλου των θαλασσών», την «Ειρήνη και τον Πλούτο», τη «Χορεύτρια» και τον «Θεό Ήλιο», στα πλαίσια της Παγκόσμιας Ημέρας Τουρισμού του 2004, 2005, 2006, 2007 και 2008 αντιστοίχως.

Με την ίδια μέθοδο, φιλοτέχνησε «Το δακτυλίδι του Μίνωα» για το συνέδριο των ξεναγών Κρήτης Σαντορίνης, το 2006. Ακόμη, από τον Φεβρουάριο του 2004 μέχρι τον Οκτώβριο του 2007, κάνει 180 γελιογραφίες κοινωνικοπολιτικού περιεχομένου στην εφημερίδα «Νέα Κρήτη», με τίτλο: «Το Ελληνικό Θέατρο Σκιών Σατιρίζει». Ο ίδιος έχει κάνει πολλές δημοσιεύσεις στις τοπικές εφημερίδες, με αφιερώματα και πορτρέτα, καθώς και παρουσιάσεις στους τοπικούς τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Πηγή: ΑΜΠΕ 17-11-2013

Των Άρη Μηλιώνη και Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

«Στα πανηγύρια υπό δύσκολες συνθήκες»

Στα πανηγύρια, δουλεύαμε πάντοτε με «*χαρτούρα*». Μόλις χάθηκε η χαρτούρα, τώρα τελευταία, ισοπεδώθηκαν τα πάντα. Πολλοί μπαίνουν στο χορό και δεν βγαίνουν, γιατί είναι δωρεάν, οπότε όλοι οι υπόλοιποι παραπονιούνται, επειδή δεν πρόλαβαν να χορέψουν. Μετά το Εξήντα, αρχίσαμε να έχουμε και να κυκλοφορούμε, εμείς οι μουσικοί, κάτι μεταχειρισμένα αμάξια, αλλά μας έπιανε συχνά λάστιχο, παθαίναμε ζημιές στο δρόμο και πολλά τέτοια. Αλλιώς, πηγαίναμε με το λεωφορείο, όλοι με το λεωφορείο ή με ταξιά, αλλά επειδή είχαμε πολλά πράγματα, δεν μας παίρνανε και εύκολα. Είχαμε τις μπαταρίες, για παράδειγμα, που ήταν μεγάλες, είχαν και υγρά μέσα τους και μας έλεγαν, για να μας αποφύγουν, ότι έχουνε να βάλουνε και πολλά δέματα στο λεωφορείο. Το τρένο δεν βόλευε, γιατί τα χωριά, στα οποία πηγαίναμε, ήταν ψηλά στο βουνό. Πηγαίναμε νωρίτερα από το πανηγύρι, αλλά είχαμε δέκα ώρες δρόμο το λιγότερο. Ήταν θάνατος αυτή η δουλειά! Ξενυχτάγαμε! Δεν υπήρχε ύπνος! Δεν υπήρχε ξεκούραση! Μέχρι να χορέψει και να τελειώσει το ένα σόι, για να έρθει το άλλο, αργούσαμε. Στα πανηγύρια, μας δίνανε σημειώματα. Κάναμε και τις «λαδιές» μας, όμως. Βάζαμε πιο πάνω τα σημειώματα που θα μας έδιναν τα καλά λεφτά. Στους γάμους, μας έπαιρνε το πρωί, μέχρι να πάμε τη νύφη στη βρύση, τότε που λέγαμε τραγούδια ιστορικά και κλέφτικα. Μας κρατούσαν εκεί επί μέρες, ειδικά στους γάμους αλλά και στα πανηγύρια. Κοιμόμασταν εκεί στρωματσάδα.

«Τα πανηγύρια της Ρούμελης και της Πελοποννήσου»

Οι γάμοι και τα πανηγύρια ήταν διαφορετικά στην Πελοπόννησο σε σχέση με απέναντι, στην Ρούμελη. Πρώτα-πρώτα, τα τραγούδια. Η Πελοπόννησος δεν λέει τα ρουμελιώτικα κλέφτικα, τα ιστορικά. Όταν μας αξιωνανε κάποια κλέφτικα, έπρεπε να έχουμε έναν τραγουδιστή που να τα ξέρει καλά τα κλέφτικα. Απέναντι, στην Ρούμελη,

Ο Άρης Μηλιώνης

παίζαμε τσάμικα και κλέφτικα, δηλαδή ρουμελιώτικα. Στην Πελοπόννησο, παίζαμε μόνο τα καμπίσια, ακόμα και στα ορεινά της Πελοποννήσου. Είχα έναν καλό τραγουδιστή, τον **Παναγιώτη τον Βρεπτό**, ο οποίος ήταν τρομερά καλός για το απέναντι στοιχείο. Στην Πελοπόννησο, όμως, δεν τράβηξε, γιατί αυτός δεν τραβούσε το καμπίσιο καλά. Οι Βερραίοι, από την άλλη, κάνανε πολύ καλύτερη δουλειά για το καμπίσιο της Πελοποννήσου, παρά για το απέναντι. Η Τασία η Βέρρα πήγαινε απέναντι και ήταν το κάτι άλλο σαν φωνή. Στο μόνιμο σχήμα με τους Βερραίους, όμως, είχαμε την αδερφή τους την **Ευγενία**. Αυτή ήταν τρομερή τραγουδίστρια, αλλά την επισκίαζε πάντα η αδερφή της, η **Τασία**. Στην Αιτωλοακαρνανία, επίσης, κρατάνε εκείνο το παλιό που βγαίνανε οικογενειακώς και γλεντάγανε. Περίμεναν το πανηγύρι σαν τη μεγάλη Λαμπρή. Όπου υπήρχε ζυγιά, υπήρχε και μια ψησταριά, φένανε αρνιά. Έλεγε κανείς: «*Κόψε μας, ορέ, δυο κιλά αρνί*». Το αφήνανε σε ένα χαρτί, στράτσο, όπως λέγανε εκεί, το βάζανε πάνω στο τραπέζι, το λιανίζανε και τρώγανε με αυτό, πίνοντας μπύρα και μετά, στο χορό. Εκεί, δεν κυκλοφόρησε ποτέ σουβλάκι, ποτέ κοτόπουλο, ποτέ χοιρινό. Στο χορό, χόρευε όλη η οικογένεια και παίρναμε καλά λεφτά. Αντίθετα, τα πανηγύρια της Πελοποννήσου έχουν κοτόπουλο, γουρούνι και σουβλάκια. Γίνονται με αυτά και κοστίζουν πολύ ακριβότερα, σε σχέση με το αρνί απέναντι. Άλλη μια διαφορά είναι η εξής: Απέναντι, αμέσως λένε: «*Αιντε ορέ! Βάλε μπροστά*». Τρώγανε λίγο και το ρίχνανε στο χορό. Στην Πελοπόννησο, τρομάζεις να τους βάλεις στο χορό. Δηλαδή, χορεύουν

λίγο και μετά τρώνε κατευθείαν. Μια φορά, θυμάμαι, είχαμε πάει με τους Βερραίους στο Ξηρόμερο, σε ένα χωριό, στο Αρχοντοχώρι. Αυτό το χωριό στερούνταν από νερό. Είχε τρομερή έλλειψη. Εμείς, στην αρχή, κάναμε κάποια σόλο, κάποια μαρς. Μόλις αρχινάμε, ακούμε: «*Ορέ, σταματάτε! Τι κάνετε αυτού; Την Αγγέλω*». Κατευθείαν, το τσάμικο. Αμέσως, χορό. Αντιθέτως στην Πελοπόννησο, τρομάζεις να τους βάλεις στο χορό. Όμως, απέναντι, το τσάμικο ή το συρτό, για να το χορέψεις, μπορεί να σου φάει δέκα λεπτά ή και ένα τέταρτο. Χορεύεται αργά και σου τρώει πολλή ώρα. Εδώ, στην Πελοπόννησο, από την άλλη, σε ένα τέταρτο, μπορεί να χορέψουν και δύο και τρία άτομα, γιατί χορεύουν γρήγορα. Άρα, στην Πελοπόννησο, παίρναμε περισσότερα λεφτά. Όμως, απέναντι, χορεύουν καλά, οπότε τα όργανα εκεί παίζουν πολύ καλύτερα από ό,τι εδώ. Τα καλύτερα όργανα, πραγματικά, είναι από τα Γιάννενα, από την Άρτα, από το Αγρίνιο, από το Μεσολόγγι. Για τα δημοτικά μιλάμε. Και το λέω αυτό, χωρίς να θέλω να προσβάλλω κανέναν. Και λένε τραγούδια πολύ δύσκολα που δεν τα ζητάνε και δεν τα χορεύουν στην Πελοπόννησο. Εδώ, έχουνε τα γρήγορα. Κάποια άλλα τραγούδια, όπως την «*Παπαδιά*», που είναι σόλο, δεν τα ζητάει κανείς στην Πελοπόννησο, γιατί δεν μπορεί να τα χορέψει. Όσο πιο ψηλά πάμε, τόσο πιο αργά. Επίσης, στα αργά που παίζεις, έχεις το περιθώριο να το στολίσεις το τραγούδι. Ενώ στο γρήγορο, στην πιλάλα, δεν μπορείς να κάνεις κάτι τέτοιο και να βγάλεις κάτι καλό.

«Οι καλοί χορευτές

και το καλό κοινό»

Στα πανηγύρια, είχαμε καλούς χορευτές, αλλά και καλούς κριτές. Τότε, εμείς κάναμε κάποια σόλο που τα λέγαμε «μαρς». Σήμερα, οι μουσικοί τα έχουν καταργήσει. Παίζαμε, λοιπόν, το Αμερικαϊν, παίζαμε την Ροζαμούντα, παίζαμε το Αλτ Καμαράτ. Λέγανε, τότε, ότι θα πάνε να ακούσουν ένα συγκρότημα και από αυτά που θα παιζόντουσαν στην αρχή, καταλαβαίνανε αν η «ζυγιά» ήταν καλή. Η «ζγια», όπως τη λέγανε. Αλλά και οι χορευτές ήταν καλοί σχεδόν στο 98%. Τεχνίτες οι άνθρωποι. Και όταν είναι καλός ο χορευτής, παίζει

Ναύπακτος, Κέντρο Νίκου Σατλάνη, 1970 (;) (από δεξιά προς αριστερά): Νίκος Βέρρας (κίθαρα), Γιώργος Τζαμούλιας (ακορντεόν), Νότης Πάστρας (μπουζούκι), Νίκος Χατζής (κλαρίνο)

και το όργανο πιο καλά. Αυτά στην Αιτωλοακαρνανία. Στην Πελοπόννησο, αντίθετα, προσπαθούσαμε να τους βάλουμε στο ρυθμό και μας αγριοκοιτάζανε. Δηλαδή ότι εμείς φταιγάμε 100%. Αυτοί χορεύανε

γρήγορα. Καθώς, όμως, περάσανε από εδώ και κάποιοι τραγουδιστές, όπως ο **Κωνσταντίνου** ή ο **Καρναβάς**, και κάποιοι που τραγουδάνανε κάπως πιο αργά, μάθανε έτσι και ορισμένοι να χορεύουν κάπως πιο καλά. Την «Παπαδιά» ή την «Γενοβέφα», λόγου χάρη, δεν τα ζητάει κανένας να τα χορέψει εδώ, στην Πελοπόννησο. Μου λέει κάποιος την «Παπαδοπούλα». Εδώ, πάει γρήγορα. Απέναντι, πάει αργά. Μεγάλη διαφορά. Κάποτε, που ακούσαμε τον Καρναβά, πήγαινε τόσο αργά, ώστε προλάβαινε κανείς να στρίψει τσιγάρο. Τόσο αργά. Και το αργά φέρνει την τέχνη. Ένας μπάρμπαρς μου με άκουγε να το τρέχω, σαν παιδάκι που ήμουν

και εγώ τότε, οπότε μου είπε το εξής: «Παιδάκιμ, άκουσι τι σι λίεει ι μπάρμπαρς. Όταν φτιάσουμι μια φραχτ και βάζουμι ανά ιένα μέτρου ιένα παλούκ, θα γεν καλή η φραχτ. Ιδώ, να φτιάσουμι τη φραχτ κι ανά τρία μέτρα να μπαιν ιένα παλούκ, για να γεν καλή η φραχτ». Τι ήθελε να πει: Ότι όταν παίζεις αργά, έχεις το περιθώριο να το στολίσεις, να του κάνεις ένα μόριο. Όταν παίζεις γρήγορα, δεν γίνεται τίποτα. Ο Γιάννης Παπαϊωάννου, π.χ., έκανε ταξίμι με το μπουζούκι και σου άρεσε το ταξίμι, γιατί το έπαιζε αργά, με τα λίγα δάχτυλα και με το αργά έρχεται η καλή τέχνη. Έχεις το περιθώριο και το μυαλό να το δουλέψεις.

«Στο πανηγύρι που δεν μας ενόχλησε κανείς»

Μια φορά, με τον Νίκο τον Χατζή, που είχε και μια καλή ταβέρνα, είχαμε πάει σε ένα χωριό του Αιγίου.

Κάποιος τον ρώτησε πώς πήγε εκεί το πανηγύρι και απάντησε ο Νίκος: «*Τι να σου πω! Τέτοιον καλό και ήσυχο κόσμο δεν συνάντησα ποτέ. Γιατί; Γιατί δεν μας ενόχλησε κανένας! Δεν χόρεψε κανείς. Εμείς παίζαμε κανονικά. Τι να κάνουμε; Αλλά κανείς δεν χόρεψε*». Ήταν μια πολύ ωραία ατάκα του Νίκου. Υπήρχαν, όμως, και πανηγύρια, στα οποία είχε πολλή χαρτούρα και έβγαине πολύ καλό μεροκάματο, καλά λεφτά, αν συγκρίνει κανείς τα λεφτά αυτά με τα όσα έπαιρνε κάποιος που δούλευε σε ένα εργοστάσιο. Αλλά εμείς οι μουσικοί δεν είχαμε μυαλό, να αγοράσουμε κάποια οικόπεδα, στο πανεπιστήμιο ή αλλού, για να γίνουμε σήμερα πλούσιοι. Τέλος πάντων!

«Μικρό χωριό με μεγάλο πανηγύρι»

Μια χρονιά, εδώ και είκοσι

Περιφέρεια Άρτας, 1968 (;) (από δεξιά προς αριστερά): Νίκος Μακρυγιώργος (κιθάρα), Φιλιώ Πυργάκη (τραγουόδι- όρθια), Τάκης Καρναβάς (τραγουόδι), Τζαμούλιας Γιώργος (Αρμόνιο- πίσω), Βασιλειάδης Μάκης Πρεβεζάνος (κλαρίνο), Παππάς (κρουστά)

χρόνια περίπου, με πήρε στο τηλέφωνο κάποιος Γιάννης Δημαράς, ο οποίος είχε καφενείο στο Κουτσοχέρι, ένα μικρό χωριό της περιοχής του Μεσολογγίου, και έκανε εκεί, κάθε χρόνο, το πανηγύρι του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, στις 24 Αυγούστου, με μεγάλη επιτυχία. Επειδή δεν έβρισκε συγκρότημα από την παραμονή, λόγω του κοντινού πανηγυριού για τα Εννιάμερα της Παναγίας που προηγούνταν, έκανε το πανηγύρι του χωριού για μία μόνο ημέρα, δηλαδή ανήμερα. Εκείνη τη χρονιά, λοιπόν, είχε γίνει ένα μπέρδεμα με τον Τάκη τον Καρναβά, που ήταν να πάει εκεί και δεν πήγε. Με πήρε, λοιπόν, στο τηλέφωνο ο καφετζής, ο Γιάννης ο Δημαράς, που θα έκανε το πανηγύρι και μου λέει: «*Τζαμούλια, έπαθα το και το, φτιάξε ένα συγκρότημα και έλα, γιατί ήδη έχω βάλει επάνω και ψένω αρνιά*». Φτιάχνω ένα συγκρότημα,

την τελευταία στιγμή, και πάω. Έκτοτε, για 15 χρόνια, πηγαίνω πάντα εκεί, με δικό μου σχήμα. Εκτός από το πανηγύρι, σε αυτό το χωριό, έχω κάνει και πολλούς γάμους και τους έχω πάει την Τασία την Βέρρα, την Φιλιώ την Πυργάκη, την Ευγενία την Βέρρα, την Αλέκα την Φραγκούλη, τον Παναγιώτη τον Βρεπτό και όλους τους Βερραίους. Αυτό το χωριό το εκτιμώ, γιατί έχει μια ιδιαιτερότητα. Οι άνθρωποι αυτοί αγαπούν πολύ το δημοτικό τραγούδι, το εκτιμούν βαθιά και το χορεύουν πάρα πολύ ωραία. Εκεί, έχει άριστο ακροατήριο και παίζαμε και πολλά κλέφτικα. Ένα τόσο μικρό χωριό, λοιπόν, κατάφερε να κάνει ένα τόσο ωραίο πανηγύρι και να μαζέψει

τόσο πολύ κόσμο!

«Καυγάδες στα πανηγύρια»

Τα πολλά λεφτά τα πήραμε σε δύο εποχές. Κυρίως, επί Ανδρέα Παπανδρέου και επί Παπαδόπουλου. Είχαν ανέβει οι μισθοί τότε. Είχε ο κόσμος λεφτά. Ένα άλλο σημείο, όμως, είναι το εξής: Από το 1967 μέχρι το 1974, δηλαδή επί Παπαδόπουλου, είχαμε βρει την ησυχία μας στο ότι τότε, κανείς δεν μπορούσε να μας κάνει φασαρία. Τότε, ήταν όλοι φοβισμένοι. Υπήρχαν, παλιότερα, κομματικά κριτήρια, αν έπαιζες, για παράδειγμα, το «Γρίβαμ, σε θέλει ο βασιλιάς», που το θέλανε πάντα οι δεξιοί. Αλλού, όπως στην Μακρυνεία, απέναντι, οι αριστεροί θέλανε το «Έχε γεια, καημένε κόσμε» ή και τα «Μαύρα Κοράκια». Κάποτε, στην Παλαιοκατούνα (Λεσίνοι), όπου δεν είχα πάει εγώ, αλλά ο πατριός μου με ένα συγκρότημα, ήταν οι Χίτες και θέλανε τα δικά τους. Ένας περίεργος ψηλός, τότε, έχοντας κάτι σαν μια χειροβομβίδα στο χέρι, απαίτησε τα «Μαύρα Κοράκια». Για πότε, λέει, οι μουσικοί βγήκαν από την κουζίνα ή τα παράθυρα και φύγανε, για να μην γίνει μακελειό! Το παράτησαν το πανηγύρι! Αφού φτάσαμε εμείς να λέμε σε φίλους και συγγενείς: «Εδώ, ρε παιδιά, θα λύσετε τη διαφορά; Τόσα δημοτικά τραγούδια υπάρχουν». Και όταν έχεις να κάνεις με πιωμένο ή μεθυσμένο, είναι το χειρότερο. Δεν υπάρχει λογική! Πολλές οι πολιτικές διαφορές και οι κομματικοί καυγάδες μέσα από τα τραγούδια! Όλα αυτά πριν από το 1967. Μετά το 1967, ήταν όλοι τουμπεκιασμένοι. Παίζαμε μόνο κάποια τραγούδια του Παπαδόπουλου και δεν

υπήρχαν κόμματα να αντιδράσουν, λόγω της αστυνομίας. Ήταν μόνο ο Παπαδόπουλος. Δεν υπήρχαν φασαρίες στα πανηγύρια και παίρναμε και καλά λεφτά. Πριν από τη δικτατορία πάντως, καυγάδες δεν γίνονταν μόνο για τα πολιτικά. Γίνονταν και για άλλα πράγματα. Για τη σειρά, ας πούμε, πολλές φορές, και τα βάζανε μαζί μας. Ξύλο μπορεί να μην έπεφτε, αλλά η ουσία είναι ότι σε βρίζανε, οπότε σου χαλούσε η διάθεση, τόσο πολύ που δεν λέγεται. Κάποτε, στο Πεντάλοφο, ένας δεξιός από την παλιά Κατούνα, που το φώναζε ότι είναι δεξιός, επειδή με είχαν βάλει παλιά στο Νιοχώρι, κάτω από δύσκολη ανάγκη, και τραγούδησα «Του Αητού ο Γιος», του το είπαν αυτό και ήρθε και μου ζήτησε να το πω και να το παίξω και στο Πεντάλοφο. Όμως τότε, καιγόμασταν στη δουλειά. Του είπα ότι δεν το ήξερα. Αυτός απάντησε ότι του είπανε πως το ξέρω και άρχισε να βρίζει. Τέτοιες περιπτώσεις...

Ήμασταν σε ένα πανηγύρι με τον Αλέκο τον Τζέμο. Ήρθε, τότε, κάποιος, ο οποίος αγαπούσε πολύ τα όργανα και μπορούσε να τα βάλει με δέκα! Παλικάρη σωστό! Τον είχαμε βάλει στο χορό να χορεύει τον «Μενούση», πολύ αργά και αποσταμένα. Εμείς παίζαμε πάνω σε μία ρυμούλκα από τρακτέρ. Κάποιοι τον βρίζανε: «Βγάλτε τον από το χορό, να μπορούμε να χορέψουμε εμείς». Γυρίζει αυτός και μου λέει σιγανά: «Εγώ, Τζαμούλια, είμαι καλό παιδί». Εγώ έλεγα «ναι». Μετά λέει και κάτι άλλο που δεν το άκουσα καλά. Δεν κατάλαβα καλά, απάντησα «ναι». Αυτός δεν περίμενε να πω «ναι», γιατί ήταν υβριστικό αυτό που ρώτησε. Τότε, πιάνει τη ρυμούλκα, θηρίο παλικάρι, πήγε να μας ρίξει κάτω. «Δεν κατάλαβα ρε συ», του λέω. Μια

άλλη φορά, δούλευα σε ένα κέντρο, στο Νιοχώρι. Στα «*Βατραχάκια*» του **Νίκου** του **Νικάκη**. Αυτά, πάντα, πριν από το Εβδομήντα. Εκεί, παίζαμε κατά τα Σαββατοκύριακα, είχαμε πολλή δουλειά και πολλή χαρτούρα. Παίζαμε και δημοτικά, αλλά και λαϊκά. Είχε και πολύ λαϊκό κόσμο εκεί, αλλά και πολλές φασαρίες. Κάποιος λεφτάς, κάποτε, είχε μπει μέσα στο μαγαζί αυτό με το αγροτικό. Είχαν πάει και στα δικαστήρια. Είχε γίνει μεγάλη ζημιά και γίνονταν σκληρές φασαρίες, εκεί, γύρω από τα όργανα, και σε αντίθεση με το δικό μου το χωριό, όπου δεν είχαμε πολλές φασαρίες. Τσακωμοί, όμως, γινόσαντε και ανάμεσα στις παρέες. Εμείς, στο

μεταξύ, από το πατάρι που παίζαμε, δεν μπορούσαμε να παρακολουθήσουμε γιατί και πώς, ούτε και μπορούσαμε να κατεβούμε. Απέναντι, είχα τον πατέρα του **Μάκη** του **Μπέκου**, τον **Πάνο** τον **Μπέκο**, ένα από τα πρώτα κλαρίνα. Καλός άνθρωπος και οικογενειάρχης. Κάποιοι, λοιπόν, στο Πεντάλοφο, χόρευαν έξω από το χρόνο, από το ρυθμό δηλαδή, γιατί δεν ξέρανε χορό. Γυρίζει, τότε, κάποιος και του λέει του Πάνου: «*Θα στου σπάσου το κλαρίνου στου κεφάλ. Δεν ξέρς χουρού. Δύο μπροστά, ένα πίσου θα κανς*».

«Τα πανηγύρια και οι παραδόσεις αλλάζουν»

«Κουνέλια» του Μιλτιάδη Ανδριόπουλου, στην Πάτρα επί της Γερμανού, 1968: Συγκρότημα Γιώργου Τζαμούλια: (όρθιοι, από αριστερά προς δεξιά) Γιώργος Τζαμούλιας (ακορντεόν), Ντίνα Βαβαρούτα (τραγούδι), Θεόδωρος Δημητρόπουλος (τραγούδι-μπαγλαμάς) και (καθιστοί από αριστερά προς δεξιά) Δημήτρης Δραγάζης (κιθάρα- τραγούδι) Σπηλιωτόπουλος Λάμπης (μπουζούκι- τραγούδι)

Τα πράγματα αλλάζανε με την πάροδο του χρόνου. Ένα μεγάλο πανηγύρι της Αιτωλοακαρνανίας ήταν αυτό στο **Αγγελόκαστρο**. Του Σωτήρος. Του Σωτήρος πάλι, ήταν στο Πεντάλοφο. Και το χωριό μου, η Γουριά, έκανε καλό πανηγύρι, στις 29 Αυγούστου, που την ημέρα, γλεντούσαν στο ξωκλήσι του Αϊ-Γιάννη, με νταούλια και με πίπιζες, ενώ το βράδυ, στο χωριό πάλι, συνεχιζόταν το γλέντι στα μαγαζιά, με τα κλαρίνα. Επίσης, είχαμε και άλλα

πανηγύρια: του Αγίου Νικολάου, τα Χριστούγεννα, το Πάσχα. Αλλά οι χωριανοί μου στήριζαν πολλές φορές τα ξένα πανηγύρια και όχι το δικό μας. Και έτσι τώρα, ούτε πανηγύρι δεν κάνουμε στην Γουριά. Πήγαιναν πολλές φορές τα όργανα στο χωριό μου. Επίσης, και στο δίπλωμα των προικιών της νύφης, στο οποίο όλοι οι χωριανοί δίναμε και μια συνδρομή, χρηματική ή με άλλα δώρα. Και αυτό το έθιμο, όμως, έχει ατονήσει τελευταία. Το χωριό μου έχει μείνει πίσω, αν και ήταν τρομερό σε αντίληψη και μολονότι έχει βγάλει φοβερά ονόματα στη μουσική. Σε πολλά πανηγύρια, παίζαμε από πολύ νωρίς, από το ηλιοβασίλεμα ή και από την ημέρα. Μεγάλο βάσανο! Ατέλειωτες οι ώρες! Σε ένα χωριό, στην **Σποδιάνα**, απέναντι από την Χαλανδρίτσα, μαζί με τον **γερο-Βέρρα**, είχαμε πάει και παίξαμε μεσημέρι, κάτω από ένα δέντρο. Να χαλάει ο κόσμος από τη ζέστη, εμείς να παίζουμε και αυτοί να χορεύουν. Παίρναμε λεφτά! Όμως, μεγάλη ταλαιπωρία και κούραση! Το κακό ήταν τότε ότι δεν είχανε σε εκτίμηση τους μουσικούς: «*Ήρθαν οι γύφτοι, ήρθαν οι βιολιτζήδες, ήρθαν οι κλαριτζήδες*». Έτσι μας λέγανε. Αυτές οι ονομασίες κυκλοφορούσαν. Τώρα τελευταία, όμως, έχει ανέβει το επίπεδο του μουσικού. Αλλά κι εμείς, όπως δείχνουν οι φωτογραφίες, ντυνόμασταν με τα κοστούμια μας και με τις γραβάτες μας, γιατί η δουλειά του μουσικού είναι όπως η δουλειά του θεατρίνου. Σήμερα, οι μουσικοί ανεβαίνουν στο πατάρι με τζιν παντελόνια. Τι είναι αυτό; Καινούριος τρόπος ζωής; Για μένα, αυτό είναι μια οπισθοδρόμηση!

«Η εισβολή της τηλεόρασης»

Ζημιά στα πανηγύρια και σε εμάς, έκαναν τα ποδόσφαιρα από την τηλεόραση. Όταν είχε ποδόσφαιρα, πήγαινε έντεκα η ώρα και δεν είχαμε ψυχή στο πανηγύρι. Ο κόσμος, τότε, πήγαινε και στον κινηματογράφο, για να διασκεδάσει. Ουρά ο κόσμος για τα ινδικά έργα, ας πούμε. Με την τηλεόραση όμως, φοβόμασταν ότι δεν θα είχαμε δουλειά. Κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Μεξικό, ήμασταν στα «**Κουνέλια**» με ένα δικό μου συγκρότημα. Επί τριάμισι χρόνια, ήμασταν γεμάτοι κάθε βράδυ. Δεν κάναμε ρεπό. Κάποια Τετάρτη, φοβηθήκαμε ότι δεν θα είχαμε δουλειά, λόγω των Αγώνων. Είπαμε να κάνουμε ρεπό. Εγώ δεν ήθελα. Έτσι κι αλλιώς, δεν θα ξεκουραζόμασταν. Θα πηγαίναμε να ακούσουμε κάποιους άλλους, γιατί έτσι γινόταν. **Ο Μιλτιάδης ο Ανδριόπουλος**, ο ιδιοκτήτης, δεν ήθελε να κάνουμε ρεπό. Θα έβαζε ένα μπουκάλι να πιούμε και θα καθόμασταν. Κάποιοι θα έρχονταν. Είχαμε διακόσια άτομα κάθε βράδυ. Αρχίζαμε στις δέκα και τελειώναμε στις 2 το πρωί. Υπήρχε ωράριο τότε. Ο Μιλτιάδης ζητούσε να πηγαίνουμε και λίγο νωρίτερα. Εγώ το τηρούσα αυτό. Είχα το «ελάττωμα», ας το πω έτσι, να πηγαίνω νωρίτερα και αυτό του είχε κάνει εντύπωση. Ζητούσε να πηγαίνουμε ένα τέταρτο πιο νωρίς να καθόμαστε, γιατί ήταν κρίμα να έρθουν πελάτες νωρίς, να δουν άδειο το μαγαζί και να φύγουν. Αν το έβλεπαν γεμάτο, έφαχναν για καρέκλα...

Συνεχίζεται

Γίνε τακτικός συνεργάτης του περιοδικού «Ο Καραγκιόζης μας»

- Έχεις την ικανότητα να γράφεις;
- Φτιάχνεις σκιτσάκια; Σταυρόλεξα;
- Στείλε τα στο e-mail του Πανελλήνιου Σωματείου Θεάτρου Σκιών: somateiokaragkiozh@gmail.com

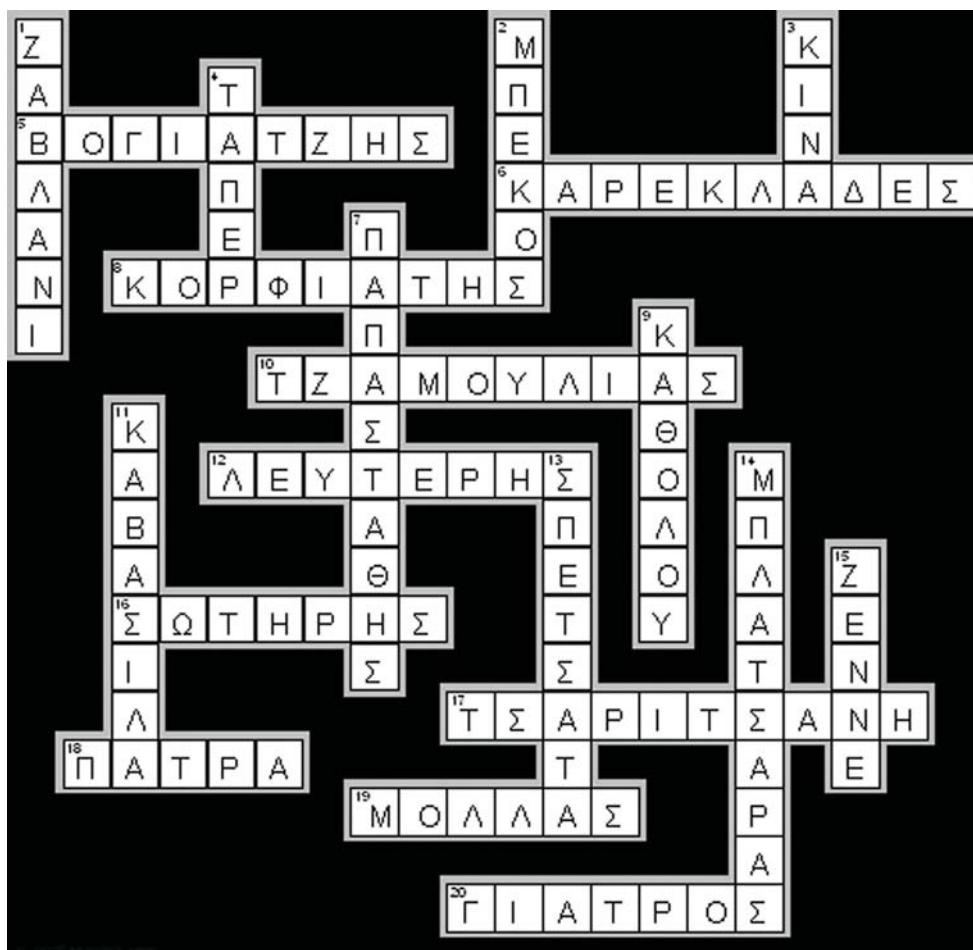
Πληρώστε τις συνδρομές σας!

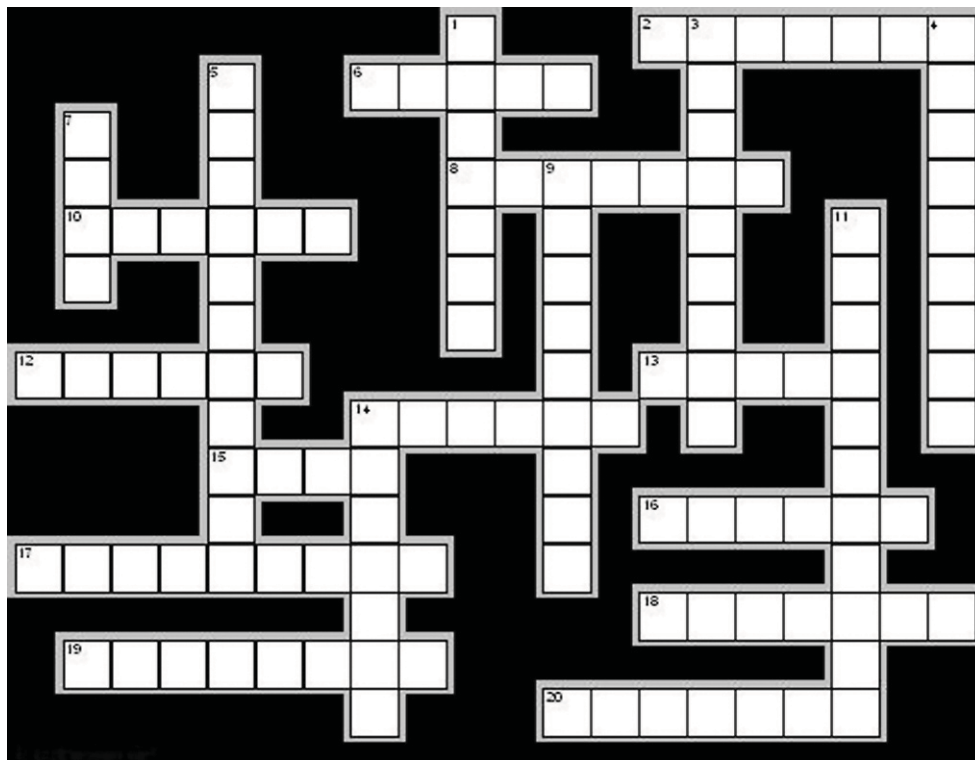
Μπορείτε και τώρα με κατάθεση
στον λογαριασμό του Σωματείου μας,
τράπεζα Eurobank, αριθμός λογαριασμού:

0026.0062.17.0200632294

IBAN: GR0802600620000170200632294

Καραγκιόζο-σταυρόλεξο
ΛΥΣΗ τεύχους Νοεμβρίου

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

2. Κλασικός πρόλογος στον Καραγκιόζη (με άρθρο)
6. Ευρωπαίος ήρωας του οθωμανικού μπερντέ
8. Καραγκιοζοπαίχτης στα Γιάννενα επί Αλή Πασά
10. Μαθητής του Γιάνναρου Μουρελάτου
12. Μαθητής του Ιατρίδη και του Χρήστου Χαρίδημου
13. Γιώργος...: Υποδύθηκε τον Καραγκιόζη στο σινεμά
14. Ο δημιουργός του ευτραφή αξιωματικού Πεπόνια
15. Το μικρό όνομα του Γάλλου ερευνητή Ρουσσέλ
16. Υποδύθηκε τον τραγουδιστή στην ταινία "Ο Δραπέτης"
17. Το κανονικό επώνυμο του Αντώνη Μόλλα
18. Το μικρό όνομα του Καϊμη
19. Μάνθος...
20. Μπαίνει στο μνήμα και κάνει τη φωνή του Πασά

ΚΑΘΕΤΑ

1. Ταινία του Δοξιάδη με πολύ Καραγκιόζη
3. "Δον Ηλίας...": Μια από τις κωμωδίες του Καραγκιόζη
4. "Σταπρί-..."
5. Έγραψε τη μυθιστορηματική βιογραφία "Στο Φως της Ασετιλίνης"
7. Ο Σπαθάρης έπαιξε Καραγκιόζη και στο "Πικρό..."
9. "Εσύ που ξέρεις τα πολλά κι ο νους σου..."
11. Υποδύθηκε τον καραγκιοζοπαίχτη Φούλια στον κινηματογράφο
14. Ο πρώτος "-αρος" στην τέχνη του Καραγκιόζη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

**στις 7 Δεκέμβρη,
με αντικείμενο
την επεξεργασία δέρματος.
Το επόμενο εργαστήριο
θα γίνει στις 8 Φλεβάρη.
Το εργαστήριο
του Ιανουαρίου
δεν θα γίνει λόγω εορτών.**

Ο Δεκέμβρης και με ιστορία

Ο Δεκέμβριος ή Δεκέμβρης ή Χριστουγεννάρης (ποντιακά) ή Σινιντρέ (Αρβανίτικα) είναι ο δωδέκατος και τελευταίος μήνας του έτους, κατά το Γρηγοριανό Ημερολόγιο, και είναι ένας από τους 7 μήνες με διάρκεια 31 ημερών. Στα Λατινικά, decem σημαίνει δέκα, αφού ο Δεκέμβρης ήταν ο 10ος μήνας, σύμφωνα με το Ρωμαϊκό ημερολόγιο. Με την άφιξη του Δεκεμβρίου, το κρύο αρχίζει να είναι αρκετά τσουχτερό, ενώ στις 22

Δεκεμβρίου μπαίνει, επισήμως, ο χειμώνας και ξεκινούν οι χιονοπτώσεις. Γι' αυτό άλλωστε, ο Δεκέμβριος λέγεται και «Άσπρος μήνας», «Ασπρομηνάς», αλλά και «χιονιάς».

Ο Δεκέμβριος είναι ο μήνας με τις λιγότερες ώρες φωτός στο βόρειο ημισφαίριο και τις περισσότερες ώρες φωτός στο νότιο ημισφαίριο. Ο Δεκέμβρης πάντα ξεκινά την ίδια μέρα της εβδομάδας με τον Σεπτέμβριο.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ: Ο όρος «**Δεκεμβριανά**» αναφέρεται σε μία σειρά ένοπλων συγκρούσεων που έλαβαν χώρα στην Αθήνα, τον **Δεκέμβριο 1944** με Ιανουάριο 1945, ανάμεσα στις δυνάμεις αριστερών οργανώσεων (**ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΚΚΕ**) και τις βρετανικές και κυβερνητικές δυνάμεις που ανήκαν στο υπόλοιπο πολιτικό φάσμα, από τη σοσιαλδημοκρατία (όπως ο πρωθυπουργός **Γεώργιος Παπανδρέου**, ηγέτης του «Δημοκρατικού Σοσιαλιστικού Κόμματος») έως **τα τάγματα ασφαλείας**. Η έναρξή τους, στις **3 Δεκεμβρίου του 1944**, σηματοδοτείται από τους πυροβολισμούς των κυβερνητικών και αγγλικών δυνάμεων, μπροστά στο μνημείο του άγνωστου στρατιώτη ενάντια στη διαδήλωση του **ΕΑΜ**, που είχε οργανωθεί ως απάντηση στο τελεσίγραφο της κυβέρνησης εθνικής ενώσεως (**1-12-1944**) για τον αφοπλισμό όλων των αντάρτικων ομάδων, με αποτέλεσμα το θάνατο 28 διαδηλωτών και τον τραυματισμό άλλων 148. Παράλληλα, ο Στρατηγός **Σκόμπυ** προέβη σε διάγγελμα.

Σάββατο της 6ης Δεκεμβρίου 2008

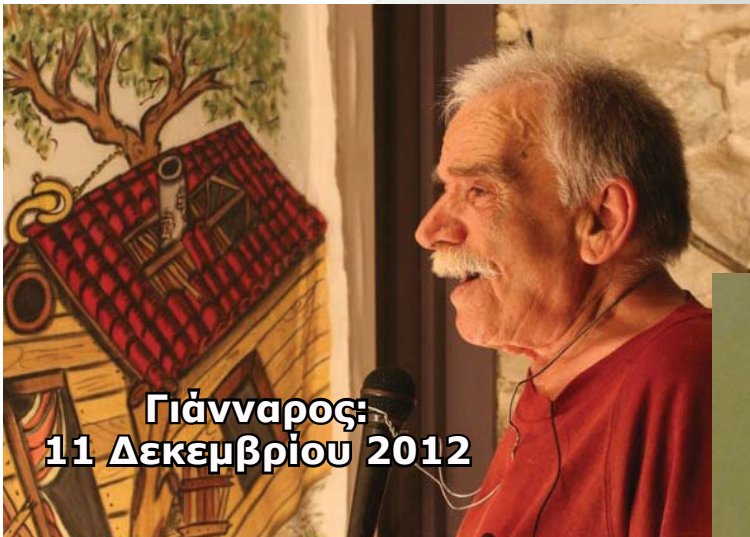
Οι **παραχές του Δεκεμβρίου 2008** υπήρξαν μια σειρά πανελλαδικής εμβέλειας παραχών, οι οποίες ακολούθησαν το συμβάν της δολοφονίας του δεκαπεντάχρονου **Αλεξάνδρου Γρηγορόπουλου** από ειδικό φρουρό της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι παραχές έλαβαν μεγάλη έκταση, ώστε χαρακτηρίστηκαν, από μερίδα του τύπου και των πολιτικών κομμάτων, ακόμη και ως εξέγερση. Ο πραγματικός χαρακτήρας των γεγονότων έγινε αντικείμενο πολιτικής και κοινωνικής τριβής και διχογνωμιών, σχετικά με τη φύση και τα αίτιά τους.

Η δολοφονία του νεαρού μαθητή το βράδυ του **Σαββάτου της 6ης Δεκεμβρίου 2008**, στο κέντρο της Αθήνας, προκάλεσε αντιδράσεις από πολίτες

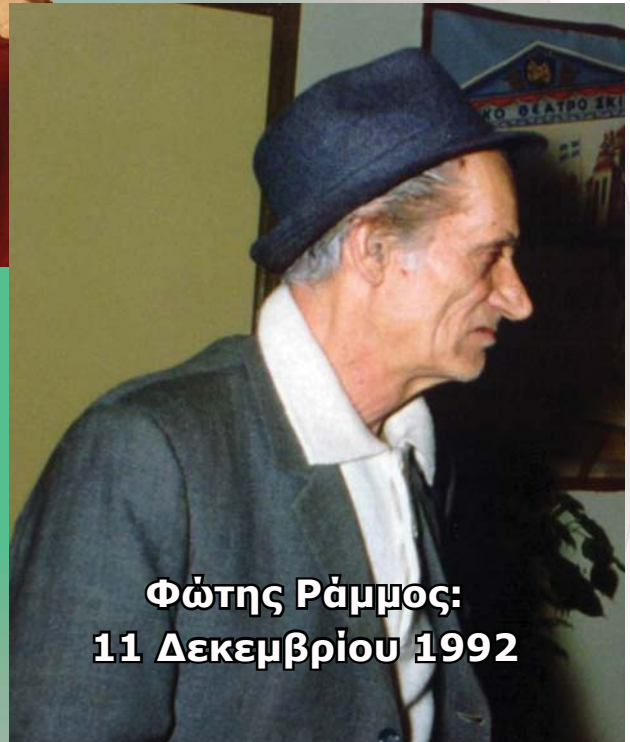
σε όλες τις μεγάλες ελληνικές πόλεις, όπως την Αθήνα, την Θεσσαλονίκη, τον Πειραιά, τα Ιωάννινα, την Πάτρα, το Ηράκλειο, τα Χανιά, την Κομοτηνή, τον Βόλο, την Ρόδο, την Μυτιλήνη, την Κέρκυρα και το Αγρίνιο. Πορείες διαμαρτυρίας, που διοργανώθηκαν το ίδιο βράδυ του περιστατικού και την επομένη, οδήγησαν σε μεγάλες υλικές καταστροφές γραφείων, καταστημάτων, δημοσίων και ιδιωτικών κτηρίων. Οι μεγαλύτερες καταστροφές σημειώθηκαν στην Αθήνα.

26 Δεκεμβρίου 2004: Σεισμός **9,3 ρίχτερ**, που ακολουθείται από **τσουνάμι**, αφήνει πίσω του **230.000** νεκρούς σε χώρες του **Ινδικού ωκεανού**.

Άνθρωποι που μας λείπουν

**Γιάνναρος:
11 Δεκεμβρίου 2012**

**Φώτης Ράμμος:
11 Δεκεμβρίου 1992**

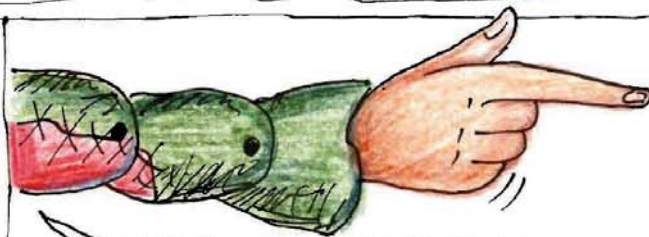
**Αντώνης Μόλλας:
29 Δεκεμβρίου 1948**

ΣΗΜΕΡΑ ΔΕΝ ΘΑ ΜΙΛΗΣΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΓΙΑ ΦΑΪ,
ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΑΛΛΙΩΣ, ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΜΗΝΑ
ΣΑΣ ΠΗΡΑ ΕΝΑ ΚΟΥΛΟΥΡΙ... ΜΑΖΙ ΜΕ
ΤΟ ΖΟΥΣΑΜΙ!!!

ΚΑΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΚΑΤΑ-
ΛΑΒΩ, ΠΩΣ ΤΟ ΧΩΝΕΨΑΤΕ?
ΤΟΣΟ ΓΡΗΓΟΡΑ! ΡΕ ΣΤΟΜΑΧΙ
ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΤΑ ΓΡΟΥΣΟΥΖΙΚΑ!!!

ΕΣΥ ΛΟΙΠΟΝ ΜΕΓΑΛΕ... ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΟΥ
ΠΕΙΣ ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ... ΜΕ ΔΥΟ
ΛΕΞΕΙΣ.

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΜΕ ΔΥΟ
ΛΕΞΕΙΣ Ε,Ε,Ε...?
"ΛΕΦΤΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ!!"

Τέλος